

לכה את שבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

גליון תקל"ח
ערש"ק פרשת פקודי התשע"ז

לחם הפנים - ביום ראשון?

"אין עוד מלבדו" במעשי האדם

גדר קדושת כלי המשכן

שמחה פורץ גדר ומבטל דינים

פתח דבר

בעזרה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת פקודי, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את קונטרס 'לקראת שבת' (גליון תקלח), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט בפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם [ובפרט, בנוגע למדור "חידושי סוגיות", שמופיעים כאן רק עיקרי הדברים], ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו על-אתר או בתוכן העניינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונזכה לשמוע תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, עוד בשנה זו, שמיוחדת בזה שנצטוונו בה "הקהל את העם האנשים הנשים והטף למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלוקים, ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,

מכון אור החסידות

קובץ זה יוצא לאור לזכות
הני לומדי ותמכי אורייתא, רודפי צדקה וחסד,
ראשונים לכל דבר שבקדושה
ה"ה האחים החשובים
הרב החסיד ר' ישראל אפרים מנשה
והרב החסיד ר' יוסף משה
וכל בני משפחתם שיחיו
ולזכות אביהם ה"ה הרב החסיד
ר' מאיר שי'
זאיאנץ
ס. פאולו ברזיל
יהי רצון שיתברכו בכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר,
ובהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו, תמיד כל הימים

מכון אור החסידות	Or Hachasidus
סניף ארץ הקודש	Head Office
ת.ד. 2033	1469 President St. #BSMT
כפר חב"ד 6084000	Brooklyn, NY 11213
03-738-3734	United States
Likras@likras.org	(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי,
הרב מנחם מענדל זרוקמן, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטונוב, הרב מנחם
טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

תוכן העניינים

ה. מקרא אני דורש.....

לחם הפנים - ביום ראשון?

מדוע מפרש רש"י בפרשתנו שהקטרת הקטורת היתה "שחרית וערבית" הרי זה מפורש בכתובים? / מדוע ציוה הקב"ה בפרשתנו על עריכת לחם התמיד ועל העלאת הנרות, ולא על הקטרת הקטורת והקרבת הקרבנות? / ביאור החידוש בלחם התמיד והדלקת המנורה ביום השמיני במילואים, וביאור דברי רש"י בנוגע לציווים אלו

(עי' לקוטי שיחות ח"ו עמ' 225 ואילך)

ט. פנינים עיונים וביאורים קצרים.....

יא. יינה של תורה.....

הקשר בין המשכן ל"אין עוד מלבדו"

אין עוד מציאות מלבדו ית' כלל / גם מעשי האדם הגשמיים צריכים להיות "לשם שמים" / המשכן שבכל אחד מישאל

(עי' לקוטי שיחות ח"ג עמ' 930 ואילך; עמ' 907)

יג. פנינים דרוש ואגדה.....

יד. חידושי סוגיות.....

גדר קדושת כלי המשכן לשיטת הרמב"ם

יחקור בהגדרת קדושתם, אם יש להם שם קדושה בפ"ע או דהוּו רק פרטים בכללות שם משכן ומקדש לאחר הקמתו / יבאר הנפקותא לדינא ועפ"ז יבאר היטב דיוק ל' הרמב"ם בספר המצוות

(עי' לקוטי שיחות חכ"א עמ' 950 ואילך)

יח. תורת חיים.....

השמחה מבטלת דינים ופורצת גדרים

יט. מעשה רב.....

ה"נקודה" ש' כ' היום

כ. דרכי החסידות.....

שאלת ענינים גשמיים מהרבי

לקראת שבת

כא

החסידים דהאידינא מחליפים את ההנהגה שהנהיגו החסידים דאו ומקדם, אשר כל הענינים הגשמיים ובפרט הקלים, לא היו שואלים עליהם בזמן הוד כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע, ורק בענינים עקרים הנוגעים לתורה ועבודה ותקון עבירות, או הנהגה עם בני הבית ועניני שידוכים ועניני לימוד, רק זאת היו שואלים.

וגם בענינים עקריים כאלו היו רבים שמנעו עצמם מלשאול, שלא הרהיבו עוז בנפשם להטריד בעניניהם גם היותר מע[ו]לים.

ועכשו נהפך הדבר שכל הענינים העקריים אין חושבים עליהם גם בינם לבין עצמם ומכל שכן שאין שואלים עליהם, כי כל החסידות שלהם אינה אלא ירושה בנחלת אבות, וגם אלו שחושבים לעת מן העתים בזה מוצאים בעצמם שיכולים לפסוק בעצמם, ורק בענינים קלי ערך שאין להם שום ממש, בזה שואלים. ועל דרך כיצד מעשרים את התבן ואת המלח וכו'.

ובאמת הנה התלמידים התמימים הקשישים שזכו לראות את פני הוד כ"ק הקדשים הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק [הרש"ב] זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע וגם שמעו דא"ח ושיחות הק' הי' צ"ל באופן אחר לגמרי, הם היו צריכים להיות ג' טפחים מעל הקרקע, לא רק טפח אחד אלא ג' טפחים, אבל ה'קנה האמריקני' הקיפם שצריכים זמן ארוך בכדי לנקות היטב את ה'בוץ', ולא לבד שמכירים מהות עצמם אלא שמ[ב]טלים מהות הזולת, וזהו כל מציאותם שמבטלים את הזולת, וממילא הלא אין מקום ללמוד ממנו, וזה היפך תורת החסידות והנהגת אבותינו רבותינו הק' זי"ע שמצאו בכל אחד, אפילו ביהודים פשוטים, מה ללמוד מהם, ובפרט מחסיד ותמים קשיש שצריכים ללמוד ממנו, אמנם אפשר שיש בהם חסרונות ידועים כי הלא בשר המה אבל צריכים להביט על מעלותיהם ולא על חסרונותיהם.

וכפי שהנני רואה הנה נוגע לו בפנימיות ענינים אלו, וכשיתחיל לעבוד בתפלה ובעצמו, יעזר לו השי"ת להיות חסיד.

(אגרות קודש ח"ו עמ' תי)

דרכי החסידות

שיחות ומכתבים בעניני עבודת ה'
מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שאלת ענינים גשמיים מהרבי

כל הענינים הגשמיים ובפרט הקלים, לא היו שואלים עליהם בזמן הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק' זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ורק בענינים עקרי' הנוגעים לתורה ועבודה ותקון עבירות, או הנהגה עם בני הבית ועניני שידוכים ועניני לימוד, רק זאת היו שואלים

לא הטרידו את הרבי אפילו בדברים גשמיים הנוגעים לנפש ממש

חסידים הישנים – הי' חסיד ר' אברהם אבא פערסאן אומר – לא היו מטרידים את כ"ק רבינו [הזקן נ"ע] בעניניהם הגשמיים אפילו בדברים הנוגעים לנפשם ממש, כי כל כוונתם היתה לשם האמת ולא בשביל פניות עצמם אפילו בדבר הנוגע לנפש ממש.

מרגלא בפומייהו דחסידים הישנים "משה רבינו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה. כי המאמין עפ"י האותות יש בלבו דופי, ובמה האמינו בו – במעמד הר סיני, שענינו ראו ולא זר ואזנינו שמעו ולא אחר האש הקולות והלפידים" (לשון הרמב"ם בפ"ח ה"א מהלכות יסודי התורה).

החסידים ראו בעיניהם ושמעו באזניהם את האש, הקולות והלפידים בעת אמירת התורה של כ"ק רבינו הזקן וכזה נתדבקו לכ"ק אדמו"ר בדביקות רוחא ברוחא קדישא עילאה.

והחסידים שסבלו יסורי הגוף בשביל זה שהם חסידים היו מקבלים היסורים לא רק באהבה כי אם בשמחה רבה והיו יקרים בעיניהם כזבח וכקרבן.

(התמים' ח"ב עמ' צב, א)

מקרא אני דורש

ביאורים ופירושים בפשוטו של מקרא

לחם הפנים – ביום ראשון?

מדוע מפרש רש"י בפרשתנו שהקטרת הקטורת היתה "שחרית וערבית" הרי זה מפורש בכתובים? / מדוע ציוה הקב"ה בפרשתנו על עריכת לחם התמיד ועל העלאת הנרות, ולא על הקטרת הקטורת והקרבת הקרבנות? / ביאור החידוש בלחם התמיד והדלקת המנורה ביום השמיני במילואים, וביאור דברי רש"י בנוגע לציווים אלו

א. בפרשתנו מפרט הכתוב את סדר הקמת המשכן ביום השמיני למילואים, יום ראש חודש ניסן שבו "הוקם המשכן"; והכתוב מספר כיצד משה הקים את המשכן, נתן את הכלים בתוך המשכן ואף התחיל לעבוד את העבודה השייכת לכלים.

ובכללות מדובר על ארבעה כלים (מ, כב-כט):

א) השולחן: "ויתן את השולחן באהל מועד . . ויערך עליו ערך לחם לפני ה'".

ב) המנורה: "וישם את המנורה באהל מועד . . ויעל הנרות לפני ה'".

ג) מזבח הקטורת: "וישם את מזבח הזהב באהל מועד . . ויקטר עליו קטורת סמים".

ד) מזבח העולה: "ואת מזבח העולה שם פתח משכן אהל מועד, ויעל עליו את העולה ואת המנחה".

ב. והנה, בפירוש רש"י בענין הג' הנ"ל – מזבח הקטורת – מעתיק את התיבות "ויקטר עליו קטורת", ומפרש: "שחרית וערבית, כמו שנאמר 'בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות וגו'".

ולכאורה צריך ביאור בכוונתו, דמאי קא משמע לן? הרי זה שעבודת הקטורת היא פעמיים ביום (ולא רק פעם אחת) – הוא מקרא מלא כבר בפרשת תצוה (ל, ז-ח; וכפי שמציין רש"י כאן): "והקטיר עליו אהרן קטורת סמים בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות

יקטירנה, ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה!"

יש הגורסים בפירוש רש"י: "ויקטר עליו - אהרן כו'". ולפי זה מובן שרש"י נתכוון בזה לחדש חידוש גדול, שאף ששאר העבודות המדוברות כאן נעשו בידי משה, הרי את הקטרת הקטורת עשה אהרן, וכדברי הכתוב שמביא רש"י "והקטיר עליו אהרן". ובהעלות אהרן.

אבל כבר כתב הרמב"ן: "ואולי טעות סופרים הוא". ובטור הארוך העתיק מהרמב"ן כן בפשיטות - בהשמטת תיבת "אולי".

וכן מוכח מפשטות המשך הכתובים, שבכל הפעולות מדובר על משה בלבד, ולא שחלק מהן נעשו בידי אדם אחר; וכן מוכח גם מתוך המשך דברי רש"י: "אף ביום השמיני למילואים שהוא יום הקמת המשכן שימש משה והקריב קרבנות צבור חוץ מאותן שנצטווה אהרן בו ביום" - שמזה משמע להדיא שגם את הקטורת הקטיר משה ולא אהרן. וראה משנ"ת בארוכה במדור זה, ש"פ פקודי תשס"ח].

אלא צריך לומר, שחידושו של רש"י הוא בגלל שמדובר כאן ביום מיוחד, יום חנוכת המשכן, שלכן משה הוא זה שעבד את עבודת המשכן (ולא אהרן) כו', ולכן הוזהר-אמינא ש"ויקטר" פירושו הקטרת קטורת פעם אחת בלבד; ועל זה משמיענו רש"י, שהכוונה היא לכל עבודת הקטורת הרגילה, הן "שחרית" והן "ערבית".

אמנם לפי זה יש לעיין, למה לא הקדים רש"י לבאר כעין זה בנוגע לענין הב' הנ"ל - המנורה:

בכתוב נאמר "ויעל הנרות". ומזה שנאמר "ויעל הנרות" עוד לפני "ויקטר עליו קטורת" - שהיתה "שחרית וערבית" - משמע לכאורה שהמדובר כאן הוא על העלאת הנרות שהיתה בבוקר, עוד לפני הקטרת קטורת של שחרית.

אמנם הרי סדר העבודה הרגיל בענין נרות המנורה הוא, שבבוקר מטיבים את הנרות - כמו שכתוב: "בבקר בהיטיבו את הנרות" (תצוה ל, ז), דהיינו "ניקוי הבזיכין של המנורה מדשן הפתילות שנשרפו כלילה והיה מטיבן בכל בוקר ובוקר" (ל' רש"י שם); ורק בין הערבים מדליקים את הנרות, כמו שכתוב: "ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים" (תצוה ל, ח), דהיינו "כשידליקים להעלות להבתן" (ל' רש"י שם), כדי שיהיו דולקים כל הלילה, "מערב עד בוקר" (וראה גם מ"ש רש"י בפירושו לש"ס מנחות פח, ב; ודלא כשיטת הרמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ג הי"ב).

ואם כן, כשם שבנוגע להקטרת הקטורת נדרש רש"י לפרש ולהבהיר, שהכוונה היא הן לקטורת של שחרית והן לקטורת של ערבית (כסדר הרגיל) - כך בנוגע להעלאת הנרות היה צריך לפרש ולהבהיר, שהעלאת הנרות היתה בין הערבים (שזהו הזמן הרגיל להעלאת הנרות, ובבוקר רק מטיבים אותם)!

מה טעם אפוא מתייחס רש"י רק לענין הקטרת הקטורת - ולא לענין העלאת הנרות שלפניו?

שמחה מבטלת דינים ופורצת גדרים

...לימוד זכות אחד ישנו לי, שמצב רוחם עתה הוא היפך ציווי הכתוב ויגבה לכו בדרכי השם, ובמילא נמצאים בכיוון וצמצום, וכבר כתבתי גם בשבועות האחרונים כמה פעמים, שלא זוהי הדרך להצליח הן בהכלל והן בהפרט, ואדרבה הצמצום הוא שרש הדינים, ומוכרח הדבר אשר יעבדו ב. . בהתפשטות ובהתרחבות כרצון והוראת כ"ק אדמו"ר, וכשיקיימו הציווי 'עבדו את ה' בשמחה' הרי שמחה מבטלת דינים ופורצת גדרים.

(אגרות קודש ח"ה עמ' קצט)

השמחה פורצת את הגדר של החומר ומסירה אותו

...בהנוגע לבריאותו, בכלל צריך להתנהג כפי הוראת הרופא, ובודאי אפשר לסדר זה באופן כזה שלא תהי' סתירה לעבודתו בקדש, ובפרט שגם בריאות הגוף - היות הגוף בריא ושלם - מדרכי השם הוא, במילא לא יתכן שמצוה אחת תהיה בסתירה למצוה אחרת, ובפרט כשעושים זאת בשמחה, הנה השמחה פורצת את הגדר של החומר ומסירה אותו. ואזי הגשמיות אינה רחוקה מהרוחניות. ושהקב"ה יעזור לכם ולבני ביתכם, שתמיד תודיעו בשורות טובות, ושיצליח בעבודתו בקדש מתוך בריאות הנכונה.

(תרגום מאגרות קודש ח"ט עמ' כז)

להרגיל את הגוף

כאשר הרבי הרש"ב הגיע לגיל שתים עשרה ("מופלא הכמוך לאיש"), שנה לפני הבר מצוה שלו, שאף את אביו, הרבי מהר"ש: כיצד לומדים שהלימוד יפעל בהלכה למעשה. כשאמר לו אביו כיצד צריכים ללמוד, החליט ללמוד דיני אורח חיים השייכות לפועל ממש ולשנן אותן עם גופו, כך שהגוף מצד עצמו יתרגל בקיומן, על דרך האמור (ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד. תוד"ה עיון - שבת קיח, ב) לגבי אמירת מודים - "מנפשי כרע" (לקוטי דבורים ח"א עמ' 284).

יש להביא דוגמה לזה בהלכה (שו"ע חו"מ רספ"ג ובסמ"ע. שם סו"ס תי"ח ובסמ"ע), שבהמה - להבדיל - הקופצת לתוך האש הרי זו בהמה שוטה, שכן בהמה רגילה לא קופצת לתוך האש. והדבר אינו תוצאה של שכל והתבוננות, אלא קפיצה לאש זה היפך טבעה.

ועל דרך זה, כשיהודי עושה דבר בניגוד להשלחן ערוך - זהו היפך טבעו! וכפי שכתב הרמב"ם (הלכות גירושין ספ"ב), שיהודי בטבעו רוצה לקיים את כל המצוות, ואינו צריך התבוננות על כך, רק שיצרו אנסו.

(עי' פיהות קודש תשל"ב ח"א עמ' 226)

ג. והביאור בזה:

ההבדל בין הקטרת הקטורת להעלאת הנרות – נראה כבר בציווי ה' למשה על סדר הקמת המשכן וכליו (מ, א ואילך).

על העלאת הנרות יש ציווי מפורש: "והבאת את המנורה והעלית את נרותיה" – אולם על ההקטרה אין ציווי מפורש, כי נאמר רק "ונתתה את מזבח הזהב לקטורת לפני ארון העדות", ולא נאמר שיש להקטיר עליו קטורת סמים.

והבדל זה הוא גם בנוגע לענין השולחן ומזבח העולה (ענין הא' והד' הנ"ל):

בנוגע להשולחן יש ציווי מפורש על העבודה בו: "והבאת את השולחן וערכת את ערכו" – אולם בנוגע למזבח העולה יש ציווי רק על נתינתו: "ונתתה את מזבח העולה לפני פתח משכן אהל מועד", ולא נאמר במפורש שיש להעלות עליו עולה ומנחה (מסופר רק שהיה כן בפועל – "ויעל עליו את העולה ואת המנחה" – אך בציווי ה' לא נזכר).

וטעם הדבר – מובן בפשטות:

בציווי ה' למשה הזכיר רק אותן פעולות שיש בהן חידוש, המתאים ליחודו וחידושו של יום זה כיום הקמת המשכן; אך הפעולות שיש לעשות במשכן כחלק מהעבודה הרגילה, "תמידין בסדרן" – כבר ידועים הן ממקומות אחרים ואין צורך להזכירן כאן ביחוד.

ולכן נצטווה משה במפורש על עריכת השולחן – "וערכת את ערכו" – כי בפעולה זו היה חידוש מיוחד (וראה צפנת פענח עה"ת כאן, פסוקים ד-כג):

לפי סדר העבודה הרגיל, עריכת השולחן בלחם הפנים נעשית דוקא ביום השבת (אמור כד, ח); אמנם יום זה שבו הקימו את המשכן היה יום ראשון בשבוע (פרש"י נשא ז, יב. וראה גם רש"י ר"פ שמיני!) לכן הוצרך להיות ציווי מיוחד: "וערכת את ערכו" – שזהו ענין וחידוש מיוחד, שונה מעריכת השולחן הרגילה.

וזהו גם הטעם שנצטווה במפורש על העלאת הנרות – "והעלית את נרותיה": כאמור לעיל, הנה זמן העלאת הנרות (הדלקתן) הרגיל הוא בין הערביים דוקא, ואילו בבוקר רק מטיבים (מנקים ומדשנים) את הנרות. אולם כאן היה חידוש מיוחד יוצא מן הכלל, שמשא יעלה את הנרות בבוקר – ולכן הוצרך הקב"ה לצוות במפורש את משה: "והעלית את נרותיה" – שזהו ענין וחידוש מיוחד, שונה מהדלקת הנרות הרגילה.

ד. ומעתה יובן היטב ההבדל הנ"ל בפרש"י, שלענין הקטרת הקטורת פירש "שחרית וערבית כו'", ואילו לענין העלאת הנרות (שלפני כן) לא פירש כלום:

כאשר מספר הכתוב "ויעל הנרות" (הענין הב' הנ"ל. ועד"ז כאשר מספר הכתוב לפני זה – "ויערוך עליו ערך לחם", הענין הא' הנ"ל), הכוונה היא להעלאת הנרות שהיתה בבוקר, בתור חידוש, שעליו נצטווה משה במפורש וביחוד: "והעלית את נרותיה"; ולכן רש"י אינו צריך להוסיף כלום על המפורש בכתוב.

תורת היים

מכתבי עצות והדרכות בעבודת השי"ת
בחיי היום יום

השמחה מבטלת דינים ופורצת גדרים

להרבות בשמחה הן באדר ראשון והן באדר שני

...מובן אשר בשליחות זו למלאותה ישנם כמה מניעות ועכובים מגדרו של העולם וחלקו הפרטי של כל אחד ואחד, אבל הרי זוהי עצה היעוצה מרו"ל בזה אשר 'שמחה פורץ גדר', שמחה של מצוה, הן במצות ממש והן בההוראה הכללית שהוא כלל גדול בתורה ד'בכל דרכיך דעהו', ואשר על כל זה חל מה שכתב הרמב"ם בסוף הלכות לולב בענין השמחה. ומסוגלים לזה בפרט ימים אלו ימי אדר דמרבין בשמחה ובפרט בשנה מעוברת שמחמירים (כפסק השו"ע או"ח תקפ"ח סעיף ז') להרבות בשמחה הן באדר ראשון והן באדר שני.

(אגרות קודש ח"ח עמ' רנב)

השמחה תפרוץ הגדר ותמהר הרפואה

...ידוע בכמה מקומות אשר 'שמחה פורץ גדר', ולכן היה מהנכון אשר הוא ובני ביתו ישתתפו, אם בעצמם או על ידי סיוע על כל פנים להכנות להתועדות חסידותיות הנערכים מזמן לזמן במקומם, אשר זה ימהר גם כן רפואת בתו תחי'.

(אגרות קודש ח"ז עמ' צד)

אולם כאשר הכתוב ממשיך לספר "ויקטר עליו קטורת" – הרי כאן צריך בירור: מה ענינה של קטורת זו, כאשר אינה נזכרת בציווי ה' למשה שבפרשתנו?

על כך מפרש רש"י, שאכן הקטרת הקטורת המדוברת כאן אינה חידוש מיוחד (כמו העלאת הנרות – שהיתה בבוקר כ"הוראת שעה"), אלא היא היא הקטורת הרגילה שמקטירים בכל יום "שחרית וערבית", ומציין רש"י להציווי הכללי על הקטורת: "בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות וגו'".

(ולאחר שפירש רש"י דבר זה לגבי הקטורת, מובן שכן הוא גם בנוגע להקרבת העולה והמנחה על המזבח החיצון, הענין הד' הנ"ל – שגם זה לא נזכר בציווי ה' בפרשתנו, ואם כן מובן שהכוונה היא להקרבת קרבן התמיד בפדר הרגיל ותו לא מידי).

דלאופן זה, כיוון שענינם הוא רק חלק מבנין והקמת כללות המשכן הי' צ"ל דדין לשמה שבהם חל רק כאשר מקימים את המשכן ומכניסים אותן לתוכו ולא מתחלת עשייתן דהוי רק הכשר דהכשר. ולאופן הב' שפרטי הכלים יש להם חשיבות בפני עצמם גם בטרם נעשים חלק מן המשכן

(ולכאורה כ"ה דעת הרמב"ן בהשגותיו לשהמ"צ מ"ע ל"ג דפליג על הרמב"ם וס"ל שאין הכלים חלק מן הבית, אלא הם שתי מצוות עיי"ש), וא"כ כוונת לשמה בעת עשיית הכלי צ"ל לשם הקדושה הפרטית של הכלי, לשם קדושת מגורה, לשם קדושת שלחן וכו'. ולאופן הג' דבעשיית הכלים והכנסתם אל המשכן תחול בנוסף לחלות שם קדושת משכן כללית גם שם קדושה על כ"א מהכלים בנפרד, הרי י"ל שלשם חלות ב' מיני הקדושה העתידיים צ"ל תחלת עשייתם לשמם של ב' הענינים, לשמה כללי לשם מצות וקדושת המשכן, ולשמה פרטי לשם הכלי הפרטי.

שהרי אז נתבטלה הקדושה מכל פרטיו). ואופן שני אפ"ל דכ"א מן הכלים יש בו חשיבות קדושה גם מצד עצמו, אף בטרם שהוקם המשכן בשלימותו, אלא שע"י שמכניסים אותם למשכן הם גם פרטים בהשלמת כללות המשכן. ואופן שלישי, דאין בכלים מצד עצמם בעת עשייתם שום חשיבות בפני עצמם, אלא שלאחר הקמת המשכן והכנסת הכלים אליו, חלה חשיבות של קדושה על כל כלי וכלי לכשעצמו בנוסף לקדושת המשכן הכללית על כל חלקיו, ויש גדר קדושת מנורה, קדושת שולחן וכיו"ב.

ו] לכאורה יש להוכיח דכלי שבמקדש יש לו קדושה בפ"ע ממש"כ הרמב"ם בפ"ד מהל' תמורה הי"א: כיצד אם הקדיש לבדק הדיב' לא ישנה לבדק המזבח. ע"כ. אבל עדיין יל"ע בזה, שמא זהו דוקא גבי המזבח, דאף שגם הוא ככל הכלים בכלל המ"ע הכללית דועשו לי מקדש, יש ענין וגדר מיוחד בו כיון שהקרבת הקרבנות היא עיקר המ"ע דועשו לי מקדש כמ"ש הרמב"ם בריש הל' בית הבחירה].

ומהנפק"מ ש"ל בין האופנים הנ"ל הוא לענין כוונה לשמה, דכתב הרמב"ם בספ"א מהל' בית הבחירה: אין עושין כל הכלים מתחלתן אלא לשם הקדש. ע"כ. ובקריית ספר שם: דכתיב את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו, משמע דעשיית כל הכלים דומיא דמשכן דעשייתו לקודש מתחלתו, כדמשמע ועשו לי מקדש מתחלת עשייתו יהיה לשם הקודש כו'. ע"כ.

אמנם בפרש"י עה"פ "מזבח אדמה תעשה לי" (יתרו כ, כא) כתב "שתהא תחלת עשייתו לשמ"י, דמשמע לכאור' שהוא דין מיוחד רק במזבח (ולפ"ז צ"ל ד"ועשו לשמי בית קדושה" אינו אלא בבנין המשכן עצמו ולא בכלים). איברא די"ל דאינה רא"י, ואפ"ל בכמה אנפי: א' דמזבח למדין לשאר כלים. ב' דמזבח נוסף עוד חידוש שצ"ל תחלת עשייתו לשמי, משא"כ במשכן ובכל שאר כלים, וראה מכילתא דרשב"י עה"פ שם: תעשה לי שתהא הציבתן והבאתן ובנייתן לשמי. ג' דבמזבח יש דין מיוחד שכוונת לשמה תהא בפרטות לשם מזבח, משא"כ בשאר כלים סגי כוונה כללית לשם המקדש.

ובאופן אחר אפ"ל דאכן מחלוקת יש כאן בין רש"י להרמב"ם, ולשיטתייהו אזלי, דהנה יעו"י מש"כ רש"י בפר' תרומה (כה, ט) "וכן תעשו, לדורות, אם יאבד אחד מן הכלים או כשתעשו לי כלי בית עולמים כו' כתבנית א"ו תעשו אותם", והיינו שפירוש "וכן תעשו" קאי על תבניתם ולא כמש"כ בקרי"ס הנ"ל דקאי אכוונה לשמה, ולפי"ז באמת לרש"י "ועשו לשמי בית קדושה" אינו אלא בבנין ולא בכלים, ועל כן פירש דבמזבח שנאמר בו תעשה לי איכא דין מיוחד שעשייתו צ"ל לשמה, אבל דעת הרמב"ם ברור מללו דבכל הכלים איכא דין לשמה.

ומענתה י"ל דבזה הוא הנפק"מ בין האופנים הנ"ל בגדר הכלים. דלהאופן הא' שגדר הכלים אינו אלא שהם חלק מן המשכן, הרי צ"ל תחלת עשייתן לשמה ש"ם קדושת המשכן. ואולי י"ל עוד

פנינים

עיונים וביאורים קצרים

"פוקד על פי משה" – מדוע?

אלה פקודי המשכן נו' אשר פוקד על פי משה נו'. ובצלאל נו' עשה את כל אשר צוה ה' נו'. ואתו אהליאב נו'.

(לח, כא-כג)

לכאורה תמוה, מדוע חוזר הכתוב ומביא כאן שמות עושי מלאכת המשכן, הרי כבר נאמרו לעיל (תשא לא, ב ואילך. ויקהל לה, ל ואילך. לו, א ואילך)? וביותר תמוה, שהפסיק הכתוב בין "אלה פקודי המשכן" ל"כל הזהב גו' וכסף פקודי העדה" בענין זה, ולכאורה, באם כבר נצרך להביא שמותם הול"ל ענין זה או לפני "אלה פקודי גו'" או לאחריו החשבון?

ויש לבאר שהטעם שמביא כאן הכתוב את עושי המלאכה הוא כי בזה מבואר טעם "פקידה" זו שע"י משה:

בתחילת פרשתנו נקרא המשכן "משכן העדות" מפני שהיא "עדות יִשְׂרָאֵל שוֹיֵתֵר לָהֶם הַקִּבֵּה" על מעשה העגל" (רש"י פרשתנו לח, כא). וא"כ, הי' המשכן חייב להיות שייך לכלל ישראל, ולהיות נכסי ציבור לגמרי, כדי שתהי' "עדות יִשְׂרָאֵל" – לכל ישראל כולם.

והנה, האומנים שעושים המלאכה, יש להם מעין בעלות על מלאכתם, שהרי שם האומנים על המלאכה (ראה צפע"ג עה"ת ויקהל לו, א. ו. וענין זה הוא גם למ"ד דאין אומן קונה בשבח כלי, כי עדיין שמו נקרא על מלאכתו). ולכן, אף שתרמו ישראל את הכסף והזהב ומסרוהו להיות נכסי ציבור, מ"מ ע"י עשיית בצלאל ואהליאב, הי' איזה חסרון בבעלות הציבור על נכסים אלו, כי נקראו שם בצלאל ואהליאב על מלאכתן.

ולכן הי' נצרך שיפקוד משה את כל "פקודי המשכן", כי על ידי פעולתו זו של משה, שהי' נשיא כל ישראל ו"נשיא הדור הוא ככל הדור" (רש"י חוקת כא, כא), ומלך ישראל (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ו הי"א) ש"לבו הוא לב כל קהל ישראל"

(רמב"ם הל' מלכים פ"ג ה"ו), הנה פעולתו זו של משה הוציאה את המשכן משייכותו לבצלאל ואהליאב, ועשאו להיות נכסי הדור כולו – נכסי כלל ישראל.

(ש"פ לקוטי שיהות חכ"ו עמ' 281 ואילך)

"אוהל מועד" בו אי אפשר ש"אוועד"?

ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד כי שכן עליו הענין

ותכוב אחר אומר ובבא משה אל אוהל מועד, בא הכתוב השלישי והכריע ביניהם, כי שכן עליו הענין, אמור מעתה, כל זמן שהי' עליו הענין לא הי' יכול לבוא, נסתלק הענין, נכנס ומדבר עמו (מ, לה. רש"י).

לכאורה תמוה, הרי קושייתו של רש"י מ"כתוב אחד אומר" הוא מפסוק שבפ' נשא, וא"כ מדוע נצרך רש"י לתרץ קושיא זו כאן, בעוד שלכאורה הכתוב כאן אינו מוקשה מצ"ע?

ויש לתרץ בפשטות:

הקושיא בכתוב כאן אינו רק מהכתוב "ובבוא משה אל אוהל מועד", אלא עצם תוכן הכתוב כאן מוקשה, שהרי לעיל (תרומה כה, כב) מבואר שתכליתו של המשכן היא ש"ונועדתי לך שם ודברתי אתך גו'", והוא הוא טעם קריאת המשכן בשם "אוהל מועד", כי הוא המקום אשר "אוועד לכם שמה לדבר אליך שם" (תצוה כט, מב, ובפרש"י), וא"כ, איך אפשר להיות ש"לא יכול משה לבוא אל אוהל מועד", הרי בזה לא יוכל להתקיים תכליתו של "אוהל מועד"!

[ובפרט שבסמיכות ממש לכתוב זה, נאמר בתחילת ספר ויקרא "וידבר ה' אליו מאוה" מועד"!] . אלא, שכדי לחזק קושיא זו, מביא רש"י גם רא"י והוכחה לקושייתו, מ"כתוב אחד אומר ובבוא משה אל אוהל מועד", שבו נתפרשה ביאת משה לאוהל מועד, ולא רק דיבור ה' מאהל מועד.

ועל זה מתרץ, "בא הכתוב השלישי והכריע ביניהם, כי שכן עליו הענין, אמור מעתה וכו'".

(ש"פ 'תורת מנחם – הוועדויות' תשמ"ז ח"ב עמ' 723 ואילך)

יינה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך החסידות

הקשר בין המשכן ל"אין עוד מלבדו"

אין עוד מציאות מלבדו ית' כלל / גם מעשי האדם הגשמיים צריכים להיות "לשם שמים" / המשכן שבכל אחד מישראל

המשכן מכונה בריש פרשתנו בשם "משכן העדות", וכתב רש"י שהמשכן נקרא כן משום שהוא מהווה "עדות לישראל שוויתר הקב"ה להם על מעשה העגל". ובשל"ה הק' מבאר אשר המשכן שבנו בני ישראל מתרומותיהם אשר הרימו כפי נדבת לבם, "היה מכפר על עוון העגל".

והנה, ברור הדבר, אשר מה שכיפר בנין המשכן על חטא העגל הוא מפני שיש במהותו של המשכן תיקון יסודי ותשובת המשקל לעקור כל רבב שנותר מחטא העגל.

ויש לבאר את עניין עבודת עשיית המשכן על פי פנימיות העניינים, שאינו מוגבל למשכן הגשמי בלבד אלא הוא עניין כללי ויסודי בעבודת השי"ת, ובעבודה זו טמון תיקון רבתי לחטא העגל וכפי אשר יתבאר.

אין עוד מציאות מלבדו ית' כלל

חטא העגל מהותו היא עבודה זרה וכפירה בכורא רח"ל. והנה, לא רק הכופר ממשיח"ו במציאות הכורא הוא עובד עבודה זרה, אלא גם המחשב בכסילותו אשר יש איזה

לקראת שבת

מציאות אחת של כלל, ובנוסח אחר: מציאות הפרטים לכשעצמם אינה אלא הכשר בלבד למציאות הכלל. ומעין דוגמא לזה באיסורים הוא הגדר דחצי שיעור לדעת ריש לקיש שח"ש מותר מן התורה (יומא עד, א), שהוא כשלעצמו אין לו חשיבות ורק כשמצטרפים שני חצאי שיעור באה לכאן מציאות חדשה של כלל הכלולה מב' החצאים, ואז נוצר ומתחדש האיסור מן התורה. וי"ל נמי דוגמא במצוות, גדר דחוט אחד של ציצית שאין עליו שם בפ"ע אלא כל ענינו הוא מה שמצטרף לעוד ג' חוטים ונעשית מציאות דציצה אחת שלימה (עיי' במפנח צפונות שם ס"ז).

ואופן שני אפ"ל, דכל פרט ופרט הוא גם מציאות תורנית בפני עצמו, אלא שבהצטרפותם יחד של כמה פרטי מציאות תורנית אלו נתהווה נמי ענין חדש שלא הי' כאן כשכל פרט הי' בפני עצמו. וע"ד גדר עשרה לדבר שבקדושה, שגם בכל אחד מישראל בפ"ע יש גדר קדושה לכמה מילי, וכשנאספים עשרה יחדיו מתחדשת גם קדושה הנדרשת לאמירת דברים שבקדושה.

ואופן שלישי אפ"ל, דקודם צירוף הפרטים אין כל פרט מציאות תורנית חשובה בפני עצמו, אבל לאחר שמתאחדים ונעשה מכולם כלל, מקבל כל אחד מן הפרטים חשיבות גם לעצמו. ועד"ז י"ל בחלקי מבנה המשכן והמקדש, שהחצר, אהל מועד וקודש הקדשים, שודאי קודם שישנה מציאות כללות המשכן וקדושתו, הרי אין חלות קדושה פרטית על החצר

וכיו"ב, אבל לאחר שהוקם כל המשכן אפ"ל דשוב עי"ז חלה קדושה גם על חלק פרטי ממנו בפ"ע (ללא כללות המשכן), חצר, אהל מועד וקודש הקדשים (ועיי' מתני' דכלים פ"א מ"ו גבי חלוקת מיני קדושה שונים בין המקומות שבמקדש). והנפק"מ י"ל כשהמשכן הי' מפורק במסעות, או משחרב ביהמ"ק (עיי' סוגיא דזבחים ס, ב ואילך ובמפרשים ומנחות צה, א ואילך באיזה אופן מתבטלת קדושת כללות המקדש), אי קדושת החלקים במקומה עומדת מן התורה (אחר שכבר חלה ע"י הציורף) או שאי"ז אלא מדרבנן משום שקדושה אינה זזה כו' (עיי' היטב ברמב"ם ונו"כ פ"ו מהל' ביהמ"ב הי"ד ואילך). ומעין דוגמא לדבר מכהן שנתחלל אביו מכהונתו דלא נתחלל הבן שכהונתו באה מכח אביו.

ומעין כל החקירה הנ"ל י"ל גבי כלי המשכן (ועיי' בצפ"ע פרשתנו מ, ט ועוד). דאופן אחד אפ"ל דאין בכלים מצ"ע שום חשיבות של קדושה, וגם לאחר שנגמרה עשיית כל הכלים, אי נמי לאחר שהוקם המשכן והוכנסו בו הכלים לראשונה, שאז נעשה חלות ושם משכן ומקדש, מכל מקום אין בכלים עצמם שום חשיבות וגדר קדושה לעצמם, והרי הם כחלקי גוף הבנין, כגון קרשי המשכן ויריעותיו, שאינם אלא חלקים שמהם מורכב המשכן, וה"ה בענין הכלים. והיינו שגדר המשכן הוא שיש בו יריעות קרשים אדנים שולחן מגורה ומזבחות, ומלבד זה אין לכלים שום מהות עצמם (ולדרך זו איסור "ולא יבאו לראות כבלע גו" וכיו"ב שאיירי לאחר פירוק המשכן אינו בא כתולדה מן הציורף על קדושת קה"ק אלא הוא ציווי חדש לגמרי,

(1) של"ה חלק תושב"כ שלד, ב.

שהוא בעל כח שביכלתו לפעול דבר מבלעדי הבורא, הרי הוא עובד עבודה זרה?²

כל זה הוא עבודה זרה כפשוטה, אך על פי פנימיות העניינים³ הנה בדקות ובעומק יותר, לא רק המחשב שישנו בעל כח נוסף להשי"ת הוא עובד ע"ז, אלא גם המאמין שישנה מציאות נוספת למציאותו ית' הוא עובד ע"ז!

כי האמת היא ש"אין עוד מלבדו"⁴, והיינו, שלא רק ש"מלבדו" לא קיימים בעלי כח ושליטה, אלא "אין עוד מלבדו", שהוא לבדו ית' המציאות היחידה, ומלבדו לא קיים שום דבר.

וכמבואר בארוכה בסה"ק⁵, שכל מציאות העולמות עליונים ותחתונים ונבראים רוחניים וגשמיים, כולם נבראו מאתו ית', מהארתו ומכחו, וגם לאחר שנבראו, אין מציאותם נחשבת כישות נפרדת מאתו ית', כי הוא ית' בוראם ומחיה אותם בכל רגע ורגע, ומכיון שעצם מהותם של כל הנבראים וקיומם וחיותם היא רק מכח הארה של הקב"ה, הנה אי אפשר לומר על הנבראים שהם קיימים כמציאות נפרדת ח"ו מהבורא, אלא כל מציאותם היא כחו של הקב"ה המקיימם, ו"מלבדו" – "אין עוד".

ולפי זה נמצא, אשר התיקון והכפרה לחטא העגל עליו להיות בכך שתחת היותו כופר רח"ל במציאות הבורא, הרי הוא משתנה לקצה ההפכי לגמרי, שמאמין במציאותו ית' שהיא המציאות היחידה ואין עוד מלבדו, ועליו לעבוד שיהא ניכר בעבודתו ובהנהגתו אמונה מוחלטת זו, ובזה יתכפר עוון העגל.

ואם כן יש לבאר היטב כיצד מתבטאת אמונה נעלית ומוחלטת זו בהנהגתו של יהודי ובעבודתו לקונו.

גם מעשי האדם הגשמיים צריכים להיות "לשם שמים"

לבד ממה שנצטווה האדם להיות לומד התורה ומקיים מצוותיה, הורו רז"ל אשר "כל מעשיך יהיו לשם שמים"⁶, וכן כתוב "בכל דרכיך דעהו"⁷. ומשמעות הוראה זו היא אשר אל לו לאדם להסתפק בכך שהוא מתנזר ממה שאסרה עליו תורה ומקיים את המצוות שנתחייב בהן, אלא גם כל "מעשיך" שהם מעשיו והנהגותיו הפרטיים וצרכי

(2) ראה הל' ע"ז להרמב"ם בתחלתו.

(3) ראה בארוכה מצות אחדות ה' בספר דרך מצוותיך לכ"ק אדמו"ר הצ"צ.

(4) ואתחנן ד, לה.

(5) ענין זה הובא כאן בקיצור, ולהבנת ענין זה באורך ראה תניא פריקים כ-כא. תניא חלק שער היחוד והאמונה. דרך מצוותיך מצות אחדות ה'. ועוד.

(6) אבות פ"ב מ"ב.

(7) משלי ג, ו.

הידושי סוגיות

עיון ופולפול בסוגיות הפרשה

גדר קדושת כלי המשכן לשיטת הרמב"ם

יחקור בהגדרת קדושתם, אם יש להם שם קדושה בפ"ע או דהווי רק פרטים בכללות שם משכן ומקדש לאחר הקמתו / יבאר הנפקותא לדינא ועפ"ז יבאר היטב דיוק ל' הרמב"ם בספר המצוות

לכאורה בהיפוך – שכל חלק וחלק מכלי המקדש הוא דבר בפני עצמו ומצווה בפני עצמה. ובכלל צ"ע, למאי נפק"מ הדגשה זו לדינא.

והנראה בזה, בהקדים דבכל מקום שמצינו במילי דאורייתא כלל המורכב מפרטים מצינו להגדירו בכמה אופנים, כידוע חקירות הגאון מרגצוב בכיו"ב (ראה מפענח צפונות פ"ד ושם נסמן ונתבאר).

דאופן אחד י"ל שכל פרט אינו מציאות בפני עצמו אלא חלק ממצויאות הכלל, וכל גדר מציאותו היא מה שע"י התאחדותו עם שאר הפרטים תתהווה

בספר המצוות להרמב"ם מ"ע כ כתב וז"ל: "שצונו לבנות בית הבחירה לעבודה, בו יהי' ההקרכה והבערת האש תמיד כו' והוא אמרו ית' ועשו לי מקדש כו' שזה הכלל כולל מינים רבים שהם המנורה והשלחן והמזבח וזולתם, כולם מחלקי המקדש, והכל ייקרא מקדש, וכבר ייחד הציווי בכל חלק וחלק", עכ"ל. וצ"ב במש"כ "וכבר ייחד הציווי בכל חלק וחלק", דמאחר שכל הכלים הם "מחלקי המקדש והכל יקרא מקדש", שלכן החלקים הם רק פרטים בהמצווה ד"ועשו לי מקדש", מהו שהוסיף שכבר ייחד הציווי בכל חלק וחלק, דמשמעו

גופו ופרנסתו וכיוצא – כולם יהיו רק "לשם שמים" – שמטרתו בכל מעשיו משך כל היום היא שיוכל לעבוד את ה', ואזי "בכל דרכיו", גם אם הם בענייני עולם הזה, יש "דעהו" – ידיעת הבורא.

וסדר עבודה והנהגה זו נובע מכך שהאדם מכיר ש"אין עוד מלבדו", וכל מציאות העולם היא רק הארה ממציאותו ית', ובמילא אין מקום שישתמש בדברי הרשות להנאתו ותאוותו, שהרי דברי הרשות, והנאותיו ותאוותיו, כולם אינם ענין לעצמם ח"ו ואין להם מציאות כלל, ומציאותם היא רק הארה מאלקות, וא"כ, תעודתם ותכליתם היא לעשות רצונו ית' בלבד.

דאם היה סובר שהעולם הוא מציאות בפני עצמו ח"ו, והקב"ה הוא רק מושל ושולט על העולם הרי אין פסול בכך שנהנה מענייני העולם סתם שלא לשם שמים, כי הרי לא עבר בזאת צו המלך לא בעשה ולא בלא תעשה, אך מכיוון שמכיר באמת שמציאות חפציו וענייניו היא הארת הבורא ית"ש, ו"אין עוד מלבדו" הרי לא קיימים אצלו רצונות ותאוות אחרים שאינם "לשם שמים", ובמילא כל ענייניו וצרכיו הם רק למלאות כוונת השי"ת, "כל מעשיך" – "לשם שמים"⁸.

המשכן שבכל אחד מישראל

ומוצא דבר אתה למד כיצד בנין המשכן הוא כפרה על חטא העגל:

עניינו הפנימי של המשכן הוא "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" וכפירוש רז"ל – "בתוך כל אחד ואחד"⁹. ופירוש הדבר שהשכינה שורה בכל ענייניו של האדם, כי כל מציאותו ועבודתו והנהגותיו הם רק עניינים של קדושה שהשכינה שורה בהם.

וכאמור, הרי דרגא נעלית זו בעבודת ה' ש"בכל דרכיך – דעהו" נובעת מהאמונה התמה אשר "אין עוד מלבדו", שעניין זה הוא קצה ההפכי מחטא העגל רח"ל, להיות מאמין באמונה שלמה פנימית ועמוקה.

ומכיוון שמהפך מצבו, ומתעלה לאמונה מוחלטת כזו, הרי נתכפר חטא העגל, והוא על ידי בנין משכן העדות הרוחני.

(8) וראה במקור הדברים, שנתבאר שם עומק נפלא בזה – החילוק בין "כל מעשיך יהיו לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעהו", ואשר תכלית ההכרה ב"אין עוד מלבדו" היא בזה שלא רק מעשיו הם "לשם שמים" אלא שדרכי עולם הזה עצמם נעשים קדושים, עיין שם.

(9) הובא בשם רז"ל בלקוטי תורה ר"פ נשא ועוד בכ"מ. וראה ראשית חכמה (שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו). אלשיך על הפסוק. של"ה סט, א. רא, א. חלק תושב"כ תרומה שכה, ב. שכו, ב. וראה לקוטי שיחות חכ"ו עמ' 173 הע' 45.

פנינים

דרוש ואגדה

הובתו של התלמיד חכם

ויביאו את המשכן אל משה ונו'
לא עשה משה שום מלאכה במשכן כו'
(למ, לג. רש"י)

בטעם הדבר שמשה לא השתתף במלאכת המשכן מבואר כי לא נצטווה בזה (ראה לקוטי שיחות ח"ו עמ' 221 ואילך), אך למרות שמשה לא השתתף במלאכה, ואף לא נצטווה על זה, מצינו שנצטווה ללמד את כל ישראל אז פרטי דיני עשיית המשכן.

ויש לבאר זה בעבודת האדם לקונו:

מלאכת המשכן קיימת גם בעבודה רוחנית של כל אחד מישראל. כמו שבמשכן הגשמי עשו ישראל מדברים גשמיים כזהב, כסף ונחושת משכן ומקדש להשי"ת, כמו כן יש לעשות משכן ומכון לשבתו ית' מדברים הגשמיים בהם עסוק האדם, כמשאו ומתנו וכל העניינים של חול שעושה.

אך ישנם כאלו שאינם מתעסקים במלאכה זו, כי עיקר עסקם הוא בלימוד התורה, ואינם מתעסקים כלל עם ענייני עולם הזה ועובדין דחול, כמשה רבינו שעיקר ענינו הי' לימוד התורה, ולא הי' מחויב בעשיית המשכן.

אך מ"מ עליהם לדעת, שכמו שמשה רבינו אף שלא נצטווה במלאכת המשכן, מ"מ נצטווה ללמד את ישראל העושים במלאכה את תורת המשכן, כן גם התלמיד חכם עליו לא רק ללמוד בעצמו, אלא מוטל החובה עליו להפיץ תורה וללמד גם את העוסקים במלאכה את תורת הקב"ה והמעשה אשר יעשון.

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ו עמ' 223 ואילך)

עשי' שיש בה "משקל" בלבד

אלה פקודי המשכן גו' אשר פוקד על פי
משה

בפרשה זו נמנו כל משקלי נדבת המשכן
(לח, כא. רש"י)

מצינו ש"בפרשה זו נמנו כל משקלי נדבת המשכן", שנמנו הנדבות לפי משקלם, ולא לפי השוויות שלהם. ויש לבאר זה בעבודת האדם לקונו:

המשקל מורה על חומר הדבר וכמותו, משא"כ השווי של הדבר מורה על חשיבותו, איכותו וצורתו. ובעבודת השי"ת, [בהנוגע לחיוב האדם לקיים מצוות ולבנות על ידיהן משכן רוחני לשכינה], מורה המשקל על עצם עשיית המצוה, והשווי, על השוויות של העשי', כוונת המצוה, תוכנה וצורתה.

עלול האדם לחשוב, שאם "נדב" להקב"ה עשי' גשמית – במשקל לבד – בלי שום "צורה" ו"כוונה" – איך יתכן שבוה ייבנה משכן לו ית'? ועל זה נאמר בכתוב "אלה פקודי המשכן גו' אשר פוקד על פי משה", ש"משקלי נדבות המשכן" – "פוקד על פי משה", והיינו, שגם "משקלי" ועשייות כאלו הם חלק מהמשכן לו ית', כי משה רבינו נשיא ישראל פוקדן ומונה אותן, ופועל בהן שגם הם יהיו ראויים להיות חלק ממשכן ה'.

(ע"פ לקוטי שיחות חכ"ו עמ' 278 ואילך)